

Na podlagi devetega odstavka 65. člena Pomorskega zakonika (Uradni list RS, št. 62/16 – uradno prečiščeno besedilo, 41/17, 21/18 – ZNOrg, 31/18 – ZPVZRZECEP, 18/21, 21/21 – popr. in 76/23) izdaja ministrica za infrastrukturo

P R A V I L N I K **o izvajanju službe za spremljanje, upravljanje in nadzor plovbe**

I. SPLOŠNE DOLOČBE

1. člen (vsebina)

Ta pravilnik ureja organizacijo, naloge in način dela službe za spremljanje, upravljanje in nadzor plovbe (nadaljnem besedilu: VTS), ki deluje znotraj Uprave Republike Slovenije za pomorstvo (v nadaljnem besedilu: uprava), ter način komunikacije z udeleženci v pomorskem prometu in drugimi organi, primere začasne omejitve izvajanja službe VTS, podatke, ki jih mora plovilo posredovati, način njihovega posredovanja, usposobljenost in naloge operaterjev VTS, pogoje za priznanje programov usposabljanja, način preverjanja usposobljenosti za operaterje VTS in druga vprašanja v zvezi z izvajanjem službe VTS.

2. člen (pomen izrazov)

Izrazi, uporabljeni v tem pravilniku, imajo naslednje pomene:

1. »območje VTS« je območje, določeno z Uredbo o nadzoru pomorskega prometa,
2. »storitve VTS« (Vessel Traffic Service) so mednarodno usklajene informacijske storitve, katerih namen je zagotavljanje interakcije z ladijskim prometom in odzivanje na razmere na območju VTS, s ciljem, da se izboljšajo varnost in učinkovitost plovbe, varnost življenja na morju in zaščite varstva okolja,
3. »služba VTS« je notranja organizacijska enota uprave, ki zagotavlja storitve spremljanja, upravljanja in nadzora plovbe, ki zagotavlja celostne storitve VTS, z zmožnostjo interakcije z udeleženci pomorskega prometa in odzivanjem na razmere na območju VTS,
4. »center VTS« je tehnično opremljen prostor uprave za zagotavljanje storitev VTS in koordinacijo iskanja in reševanja na morju (MRCC),
5. »sodelujoče plovilo« je plovilo, ki mora sodelovati s službo VTS ali prostovoljno sodeluje s službo VTS,
6. »operater VTS« je pristaniški nadzornik, ki je usposobljen za izvajanje storitev VTS,
7. »IALA« pomeni Mednarodno organizacijo za pomorske navigacijske pripomočke,
8. »IMO« pomeni Mednarodno pomorsko organizacijo,
9. »izobraževalna organizacija« je organizacija uvrščena na seznam priznanih izobraževalnih organizacij, ki ga vodi IALA,
10. »Resolucija SMCP« pomeni Resolucijo IMO A.918(22) z dne 29. 11. 2001 o standardni govorni komunikaciji v pomorstvu,
11. »kodeks ISPS« je Mednarodni kodeks o zaščiti na ladjah in v pristaniščih, v najnovejši različici,
12. »VHF DSC« je radijska postaja z digitalnim selektivnim klicem na zelo visokih frekvencah in
13. »IMDG kodeks« je Mednarodni kodeks o prevozu nevarnega blaga po morju, v najnovejši različici.

3. člen (služba VTS)

(1) Služba VTS zagotavlja storitve VTS v skladu z Resolucijo IMO A.1158(32) z dne 15. 12. 2021 o smernicah za izvajanje službe VTS ter priporočili, smernicami in standardi IALA.

(2) Podatki o službi VTS se objavljajo na običajen način v pomorstvu, kot na primer na pomorskih kartah in publikacijah, preko VHF postaj in drugih načinov, da so uporabniki čim prej obveščeni. Podatki, ki se objavijo, so navedeni v smernicah IALA.

4. člen (začasna omejitev izvajanja službe VTS)

Služba VTS lahko začasno omeji izvajanje storitev VTS zaradi tehničnih, kadrovskih ali drugih omejitev. Pri objavljanju začasne omejitve izvajanja službe VTS se opredeli obseg in čas omejitve.

II. IZVAJANJE SLUŽBE VTS

5. člen
(naloge službe VTS)

(1) Naloge službe VTS, ki jih izvajajo operaterji VTS, so:

1. zagotavljanje pravočasnih in ustreznih informacij ter opozoril o dejavnikih, ki lahko vplivajo na varnost plovbe,
2. spremljanje in upravljanje pomorskega prometa za zagotovitev varnosti in učinkovitosti prometa,
3. odzivanje na nevarne dogodke, nevarnost za človeška življenja, ogrožanje varnosti plovbe in ogrožanje varnosti morskega okolja.

(2) Za namene izvajanja nalog iz prejšnjega odstavka služba VTS:

1. zbira podatke o plovilih, plavajočih napravah in pomorskem prometu,
2. neposredno komunicira s plovili,
3. zagotavlja izmenjavo podatkov med udeleženci pomorskega prometa in poročanje o navigacijskih situacijah, navigacijskih opozorilih (varnostne informacije o pomorskem prometu), meteoroloških opozorilih in informacijah, hidrografske informacijah in informacijah o opremi in pripomočkih za navigacijo ter drugih informacijah, kot so npr. stanje v pristanišču, službi vleke in pilotski službi, zaščiti pristanišča in podobno).

6. člen
(zagotavljanje in posredovanje informacij)

(1) Služba VTS zagotavlja naslednje informacije iz 1. točke prvega odstavka prejšnjega člena:

1. položaj, identiteta, namere in premiki plovil,
2. informacije o pomorski varnosti,
3. omejitve plovil na območju VTS, ki lahko vplivajo na ali ovirajo plovbo drugih plovil (npr. manevriranje) ali druge možne ovire,
4. meteorološke in hidrografske informacije,
5. druge informacije, ki lahko vplivajo na varnost plovbe, in informacije kot so formalnosti poročanja in mednarodne informacije, podrobnosti o stopnji zaščite plovila in pristanišča v skladu s kodeksom ISPS),
6. informacije, ki so potrebne za podporo povezanim službam in sodelovanju z njimi.

(2) Služba VTS posreduje informacije z:

1. oddajanjem informacij ob določenem času in v določenih časovnih presledkih, ki se objavijo v skladu z drugim odstavkom 3. člena tega pravilnika,
2. neposrednim komuniciranjem s posameznimi plovili, ali
3. z izmenjavo podatkov in avtomatiziranim poročanjem.

(3) Informacije se posredujejo:

1. če služba VTS oceni, da je to potrebno zaradi varnosti plovbe in učinkovitosti upravljanja pomorskega prometa, ali
2. na prošnjo sodelujočega plovila.

(4) Pravočasne in ustrezne informacije so določene v smernicah IALA.

7. člen
(spremljanje in upravljanje pomorskega prometa)

(1) Služba VTS lahko pri spremljanju in upravljanju pomorskega prometa iz 2. točke prvega odstavka 5. člena tega pravilnika:

1. vnaprej načrtuje premike plovil,
2. organizira manevre plovil (med plovbo),
3. organizira dodeljevanje prostora,
4. nadzira načrt plovbe ali prehoda,
5. svetuje o poti,
6. v okviru svojih pristojnosti zagotavlja oziroma opozarja na neustreznost in posreduje informacije o kršitvah pristojnim organom.

(2) Sodelujoče plovilo mora pridobiti dovoljenje službe VTS pred:

1. privezom ali odvezom ter sidranjem ali zapustitvijo sidrišča,
2. začetkom nevarnega manevra.

(3) Služba VTS določi mesto sidranja in premike na območju sidrišča.

8. člen
(odzivanje na nevarne dogodke)

(1) Služba VTS se odziva na nevarne dogodke in situacije v skladu s 3. točko prvega odstavka 5. člena tega pravilnika, tako da zagotavlja navigacijsko podporo. Pri zagotavljanju navigacijske podpore lahko daje navigacijske informacije, nasvete, opozorila ali odredbe. Primeri navigacijske podpore so podani v smernicah IALA.

(2) Nevarni dogodki in situacije so zlasti, kadar:

1. plovilo:

a) ni prepričano o svoji poti ali položaju,

b) odstopa od načrtane poti,

c) zahteva vodenje do sidrnega položaja,

č) ima napake ali pomanjkljivosti, kot je okvara navigacijske opreme ali pogona,

d) zahteva pomoč v primeru nezmožnosti ključnega člana posadke na poveljniškem mostu, ali

f) je v situaciji, da lahko nasede ali trči v drugo plovilo ali objekt na morju ali v obalo;

2. nastanejo izjemne meteorološke razmere (npr. slaba vidljivost, močan veter), ali

3. se je treba odzvati v sili ali nuditi podporo službam za posredovanje v nujnih primerih ter pri iskanju in reševanju na morju.

(3) Navigacijska podpora se lahko izvaja na glavnem delovnem VHF kanalu ali alternativnem kanalu, da se prepreči preobremenitev delovne frekvence.

(4) Pred zagotavljanjem navigacijske podpore in če čas dopušča, mora služba VTS oceniti zmogljivosti plovila in opraviti druga ustrezna preverjanja, ki so določena v smernicah IALA. Začetek in zaključek neposredne navigacijske podpore je treba jasno evidentirati.

(5) Zagotavljanje navigacijske podpore se izvaja:

1. kadar operater VTS zazna potrebo, zlasti kadar opazi razvoj navigacijskih razmer (npr. plovilo, ki odstopa od načrtovane ali priporočene poti) in meni, da je treba posredovati, ali

2. na zahtevo upravljavca plovila ali vkrcanega pilota.

(6) Navigacijska podpora službe VTS ni nadomestilo za obvezno pilotažo, niti ko se izvaja na zahtevo vkrcanega pilota.

(7) Navigacijska podpora se izvaja toliko časa, da se plovilo pripelje na varno mesto ali da se plovilu omogoči izhod iz razmer, zaradi katerih je bila navigacijska podpora prvotno potrebna (npr. identifikacija položaja plovila, popravilo ali vkrcanje pilota za nadaljevanje plovbe).

(8) Pri izvajanju navigacijske podpore služba VTS upošteva zlasti:

1. stanje plovne poti, vključno z drugimi plovili na območju, in vremenskimi razmerami,

2. zmožnosti in omejitve opreme,

3. jasnost komunikacij med službo VTS in plovilom.

9. člen
(naloge operaterja VTS)

(1) Pri izvajanju storitev VTS lahko operater VTS za posamezno plovilo ali skupino plovil z odredbo:

1. prepove prehod ali prepove plovbo na določenem območju,

2. prepove prehitevanje ali določi območje prehitevanja,

3. prepove izstop iz pristanišča ali s sidrišča, oziroma vstop na določen del morske poti,

4. prepove vstop v pristanišče ali zasidranje in zapuščanje določenega dela morske poti,

5. omeji gibanje ali spremembo hitrosti,

6. določi gibanje v določeni smeri ali določi potovalni načrt,

7. določi območje gibanja v določenem času,

8. prepove sidranje in določi območje sidranja,

9. v primeru neposredne nevarnosti za človeška življenja na morju, varnost plovbe ali morsko okolje plovilu izda odredbo, da vstopi v pristanišče zavetišča, odredi pilotažo ali vleko ali opravi druga dejanja za zmanjšanje nevarnosti.

(2) V primeru slabega vremena lahko operater VTS:

1. zahteva dodatne poročila in informacije od sodelujočih plovil,
2. odredi dodatno razdaljo med plovili,
3. odredi dodatno vleko ali pilotažo.

(3) Osebe, katerim je bila izdana odredba, so dolžne ravnati v skladu s to odredbo.

10. člen (obveznosti plovil na območju VTS)

(1) Na območju VTS morajo vsa plovila poslušati VHF kanal iz drugega odstavka 11. člena tega pravilnika (v nadaljnjem besedilu: VHF kanal), oziroma drugi kanal, če je to potrebno zaradi spremenjenih okoliščin.

(2) Ko plovilo doseže točko poročanja, določeno s koordinatami za območje VTS, mora po VHF kanalu službi VTS sporočiti vhod oziroma izhod iz območja VTS.

(3) Plovilo, ki pluje, ali je na območju VTS, mora po VHF kanalu službi VTS posredovati naslednje podatke:

1. Plovila namenjena v pristanišče Republike Slovenije oziroma sidrišča:

- a) ime plovila, številka MMSI, IMO številko,
- b) namembno pristanišče prihoda in predviden čas prihoda na pilotsko postajo oziroma na sidrišče,
- c) poškodbe oziroma druge pomanjkljivosti plovila ali opreme,
- č) ostale relevantne podatke (podatki o gorivu, posebnosti glede navigacije – npr. vleka ipd),

2. Plovila na odhodu iz pristanišč oziroma sidrišč:

- a) ime plovila, številka MMSI, IMO številko,
- b) čas prehoda meje kopskega tovornega pristanišča (*port limit*) ali čas odveza oziroma dviga, sidra v drugih pristaniščih ali sidriščih,
- c) ostali relevantni podatki (podatki o gorivu, vleki, posebnosti glede navigacije ipd),

3. Plovila, ki prečkajo teritorialno morje:

- a) ime plovila, številka MMSI, IMO številko,
- b) pozicijo in čas vhoda v območje VTS,
- c) predvidena pozicija in čas izhoda iz območja VTS,
- č) predvideni čas prihoda (ETA) v naslednje pristanišče,
- d) navedba nevarnih snovi v skladu z IMDG kodeksom in
- f) število oseb na plovilu (posadka in potniki).

(4) Plovilo, ki pluje skozi območje VTS, mora po VHF kanalu nemudoma obvestiti službo VTS v naslednjih primerih:

1. poškodbe ali okvare ladijskega pogona ali navigacijske opreme,
2. odstopanja od načrtane poti,
3. ovir na morju,
4. nevarnih postopkov oziroma neupoštevanju pravil za izogibanje trčenja s strani drugih plovil,
5. oseb ali plovil v stiski na morju,
6. pomorski nesreči, ki lahko vpliva na varnost plovbe ali na zdravje ali življenje človeka,
7. nevarnosti onesnaženja morskega okolja,
8. pomorski nesreči, ki je povzročila oziroma lahko povzroči onesnaženost morskega okolja.

(5) Poleg obveznosti javljanja in poročanja iz tega člena mora med plovbo v območju VTS plovilo vedno posredovati informacijo oziroma podatek, ki ga služba VTS zahteva.

(6) Ne glede na določbe tega člena sodelujočim plovilom ni potrebno sporočati podatkov, ki jih služba VTS pridobi iz drugih baz podatkov, do katerih ima dostop uprava.

11. člen (način komunikacije sodelujočih na območju VTS)

(1) Na območju VTS služba VTS in sodelujoča plovila pri medsebojni komunikaciji ne uporabljajo izrazov, ki se uporabljajo na poveljniškem mostu plovila, zlasti posebnih ukazov za krmilo ali stroj, (npr. »Ustavi stroj« ali »Vse desno« in podobno).

(2) Pri komunikaciji se običajno uporablja VHF, kot glavni komunikacijski medij za sodelujoče v območju VTS, pri čemer se lahko uporabljajo vsa razpoložljiva sredstva. Plovila uporabljajo 12 oziroma rezervni 72 VHF kanal, ko vplujejo ali se nahajajo v območju pristanišča pa 8 oziroma rezervni 9 VHF kanal.

(3) Operaterji VTS in sodelujoči uporabljajo glasovno komunikacijo in frazeologijo VTS, skladno z Resolucijo SMCP. Pri komunikaciji sodelujočih na območju VTS se uporabljajo označevalci sporočil, ki so določeni v Resoluciji SMCP, da se poudari vsebina sporočila ali zagotovi, da bo sporočilo pravilno razumljeno. Označevalci sporočila so pred sporočilom ali ustreznim delom sporočila. Označevalci sporočila pojasnjujejo ali sporočilo vsebuje informacije, opozorila, nasvete, odredbe, vprašanja, odgovore ali zahteve.

(4) Operaterji VTS morajo pri komuniciranju s plovili vedno uporabljati označevalce sporočil, še posebej pri odzivu na razvoj nevarnih situacij. Operaterji VTS morajo posebno pozornost nameniti izdajanju opozoril, nasvetov ali odredb.

(5) Komunikacija poteka v angleškem ali slovenskem jeziku.

12. člen

(plovila, za katera sodelovanje s službo VTS ni obvezno)

(1) Plovila, za katere ne velja obveznost sodelovanja s službo VTS, lahko sodelujejo s službo VTS, če izpolnjujejo pravila in zahteve VTS in vsa navodila službe VTS.

(2) Plovilo iz prejšnjega odstavka člena lahko zaprosi za sodelovanje s službo VTS ter prejema informacije in nasvete med svojim tranzitom, tako da ko doseže točko poročanja, ki je določena s koordinatami območja VTS, po VHF kanalu (12/08), službo VTS obvesti, da bo sodelujoče plovilo. Pri tem mora spoštovati vse obveznosti, ki veljajo za sodelujoča plovila.

III. USPOSABLJENOST OPERATERJA VTS

13. člen

(usposobljenost operaterja VTS)

(1) Pristaniški nadzornik je usposobljen za operaterja VTS, če:

1. opravi usposabljanje pri izobraževalni organizaciji in pridobi potrdilo za operaterja VTS (VTS Operator Certificate of Competency),
2. opravi usposabljanje pri upravi in pridobi potrdilo o usposobljenosti za delo v centru VTS (VTS On-the-Job Training), ki ga izda uprava.

(2) Operater VTS je usposobljen za nadzornika VTS, če opravi ustrezno usposabljanje pri izobraževalni organizaciji in pridobi potrdilo za nadzornika VTS (VTS Supervisor Certificate of Competency).

(3) Nadzornik VTS je usposobljen za inštruktorja VTS, če opravi ustrezno usposabljanje pri izobraževalni organizaciji in pridobi potrdilo za inštruktorja za usposabljanje na delovnem mestu (VTS On the Job Training Instructor Certificate of Competency).

(4) Osebe iz tega člena morajo redno opravljati ocenjevanja usposobljenosti in obnavljati veljavnost listin.

14. člen

(program usposabljanja)

(1) Uprava izdela in redno posodablja program usposabljanja in ocenjevanja usposobljenosti operaterjev VTS v skladu s priporočili, smernicami in standardi IALA.

(2) Predstojnik uprave določi kraj, trajanje, seznam udeležencev ter način in pogoje izvedbe usposabljanj.

IV. PREHODNA IN KONČNA DOLOČBA

15. člen

(prehodne določbe)

Šteje se, da pristaniški nadzornik izpolnjuje pogoje operaterja VTS iz prvega odstavka 13. člena tega pravilnika, če ima ob začetku uporabe tega pravilnika potrdilo iz 1. točke prvega odstavka 13. člena tega pravilnika.

16. člen
(začetek veljavnosti)

Ta pravilnik začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije, uporabljati pa se začne 1. januarja 2026.

Št. 007-303/2023
Ljubljana, dne
EVA 2023-2430-0024

mag. Alenka Bratušek
ministrica
za infrastrukturo